

|                 |                                                                                                           |                     |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| ADI:<br>SOYADI: | 2022-2023 EĞİTİM - ÖĞRETİM YILI ATATÜRK LİSESİ<br>9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 1.DÖNEM 1.YAZILI SINAVI | SINIFI NO:<br>PUAN: |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|

1. Edebî eser, toplumların not defterlerine benzetilebilir. Yaşanan bir olay, kurmaca bir gerçeklikle anlatılır, işlenir ve içinde bulunduğu topluma farklı bir bakış açısı kazandırarak yaşanan olay ya da olayları hafızalara kazır. Bu sebeple ulusların en büyük kazancı, kalemi güçlü edebiyatçılara sahip olmaktır.

**Bu parçada edebî eserle ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?**

- A) Sorunları dile getirme  
B) Toplumsal bellek olma  
C) Sanat dallarını besleme  
D) İnsan zihnini temel alma  
E) Belli bir plan ile yazılma

**2. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı içerisinde yer alır?**

- A) Yazılı Edebiyat B) Divan Edebiyatı  
C) Tanzimat Dönemi Edebiyatı  
D) Fecriati Topluluğu  
E) Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı

3. Rezaizâde Mahmut Ekrem Araba Sevdası adlı romanında Batı özentisi bir tipi ele alarak toplumdaki çürümeyi göstermek ister. Aynı şekilde Batılılaşmanın yanlış anlaşıldığını vurgulamak için yazılan eserlerden biri de Ahmet Mithat Efendi'nin Felâtun Bey ile Râkım Efendi adlı romanıdır. Bireyden hareketle toplumu ele alan bu romanlar, yazıldıkları dönemin değişen yaşam biçimlerini ve toplumsal dönüşümleri bizlere aktarmaktadır.

**Bu parçada sözü edilen eserler edebiyatın aşağıdaki bilim dallarından hangisi ile ilişkisini göstermektedir?**

- A) Sosyoloji B) Psikoloji C) Tarih  
D) Felsefe E) Coğrafya

4. Birbirine yaslanmakla ayakta durabilen bu ahşap evler, sanki bir sıraya gelmiş uyuyorlar. Yerde duvar üstünde sönük bakışlarıyla ağır ağır gezinen, tüyleri dökülmüş, derisi karnına yapışmış, birkaç kedi sokağın hareketsizliğini canlandırıyor. Cumbaların birine asılmış küçük kafesteki saka kuşu kafesin çubuklarını gagalayarak aşağı yukarı çırpıyor.

**Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Özel bir bakış açısıyla yazılmıştır.  
B) Edebî bir metinden alınmıştır.  
C) Haberdar etme amaçlanmıştır.  
D) Somutlamaya başvurulmuştur.  
E) Sanatlı ifadelerle yer verilmiştir.

5. Uyutmak kelimesinin “aldatmak veya kandırmak”, yaylanmak kelimesinin “çekip gitmek”, çakmak kelimesinin “sınıfta kalmak veya anlamak” anlamlarında kullanılması dilin kullanımdan doğan aşağıdaki türlerinden hangisine örnektir?

- A) Ağız B) Şive C) Lehçe D) Argo E) Jargon

6. Bu sırada kapı vuruldu. Gel dedi, kadın. Gelen Mehmet'ti.

**Bu parçada aşağıdaki iletişim öğelerinden hangisi yoktur?**

- A) Gönderici B) İleti C) Bağlam D) Alıcı E) Kanal

7. Bu üçüncü gidişimde Erzurum'u bir öncekine nispetle daha çok toparlanmış, gelişmiş buldum. Yaralar dinmişti. Araya zaman dediğimiz büyük yapıcı girmişti. İnsan ömrü, unutmamanın şerbetine yiyecek kadar muhtaç. Yeni hayatın eşliğinde Erzurum eskiyi, bir başka âlemi hatırlar gibi hatırlıyordu: Yakıcı yaz güneşinin altında parça parça dökülen, toz hâline gelen eski şehirle yeni yapılan beton binalar arasındaki farklar büyüktü.

**Bu parçanın anlatımında özellikle aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?**

- A) Tanımlama B) Karşılaştırma C) Tanık gösterme  
D) Örnekleme E) Benzetme

8. Bir sanatkârın eserleri başka bir sanatkârınkinden ayrı bir karakter taşıdığı gibi aynı sanatkârın muhtelif eserleri de birbirinden ayrı çehreler arz eder.

**Bu cümlede edebî eserler ile ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?**

- A) Özlülük B) İnandırıcılık C) Tutarlılık  
D) Özgünlük E) Evrensellik

9. Büyükbaba, torununa onu hayvanat bahçesine götüreceğini söylediğinde çocuk havalara uçtu.

**Bu cümlede iletişim öğelerinden hangisine yer verilmemiştir?**

- A) Gönderici B) Alıcı C) İleti D) Dönüt E) Bağlam

10. Bilinç akımı tekniği, - - - edebiyata armağanıdır. Bu tekniği denemek isteyen bir edebiyatçı ister istemez bilinçte ve bilinçaltında yer alanlarla ilgili tahlillere gitmekte, dolayısıyla eserine ruhsal bir derinlik kazandırmaktadır. Peki, nedir özetle bu teknik? Kişinin aklından geçenlerin birinci kişi ağzından yansıtılmasıdır.

**Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?**

- A) sosyolojinin B) felsefenin C) psikolojinin  
D) tarihin E) fiziğin

11. Karın lapa lapa yağdığı anlarda bir adam alelacele eczaneye girdi ve tuttuğu buruşuk kâğıdı ıslak elleriyle kalfaya uzatıverdi. Kalfa, kâğıdı almadı; adama kaşıyla diğer müşterileri gösterdi. Bunun üzerine adam başını eğerek sıranın en arkasına geçti.

**Bu parçanın iletişim öğeleri ile ilgili aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?**

- A) Gönderici: Adam B) Bağlam: Eczane  
C) Alıcı: Diğer müşteriler  
D) Geri Bildirim: Adamın sıraya geçmesi  
E) Kanal: Kalfanın mimiği

12. Peyami Safa'nın başyapıtlarından biri olan Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Türk edebiyatında “İnsan ruhunun derinliklerinde ve labirentlerinde dolaşan ilk roman” olması ve hasta bir insanı ve onun iç dünyasını ele alması bakımından önemli bir yere sahiptir.

**Bu parçaya göre Peyami Safa'nın söz konusu eseri aşağıdaki bilimlerden hangisine daha çok kaynaklık eder?**

- A) Tarih B) Sosyoloji C) Felsefe  
D) Psikoloji E) Coğrafya

13. İnsan önce kendini bilme özgürlüğüne kavuşmalıdır. Yunus, bunun için, "İlim kendin bilmektir." demiştir. Doğduğu, büyüdüğü çevreyi tanıyan; ait olduğu toplumun genel ve özel niteliklerini öğrenen ve daha geniş anlamda komşu ulusların yaşayışını, düşünüşünü izleyebilen insan, özgürlüğün eşğine adım atmış demektir. Hem maddi hem manevi yaşantımızın gerçeklerini, okuma, deney ve gözlem yolu ile öğrenme özgürlüğüne sahip olmalıyız. Descartes "Düşünüyorum, o hâlde varım." diyerek insan olarak yaşamanın ancak düşünme yetisi ile gerçekleşebileceğini söylemiştir.

**Bu parçada aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmuştur?**

- A) Tanımlama B) Tanık gösterme C) Benzetme  
D) Karşılaştırma E) Örneklendirme

14. Divânu Lugatî't-Türk'ten beri Türkçe sözlüklerde örneklerine rastlanan argo, ortak dilden beslenen ancak ondan ayrı olarak belirli topluluklara mensup insanların sözcüklere ve sözlere yeni anlamlar yükleyerek oluşturduğu hususi bir dildir. Denebilir ki argo, dilin yaramaz çocuğudur. Argo kullanan kişi herhangi bir sebepten dolayı iletisinin sınırlı bir kesim tarafından anlaşılmasını ister. Argo aslında bir başka türlü söyleme, böylece "söyleyebilme"nin yoludur. Bu yolda kimi zaman ince bir alaya kimi zaman örtmeceye kimi zaman da mecaza rastlamak kaçınılmazdır.

**Bu parçadan argo ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?**

- A) Genel dilin etkisinde oluşmuş özel bir dildir.  
B) Söylenmek istenenin gizlenmesi esastır.  
C) Çok anlamlılık bakımından zengindir.  
D) Bir tür dil kusuru kabul edilir.  
E) Köklü bir geçmişe sahiptir.

15. Sabahattin Ali'nin öykü ve romanlarındaki toplumsallığa karşılık hece vezniyle yazdığı şiirlerinde alabildiğine bir duygusallık egemendir. R. Korkmaz "Sabahattin Ali'nin şiirleri genel olarak incelendiğinde karşımıza iç serzenişleri avutmaya, doyurmaya ve dindirmeye çalışan ve bu yüzden de tezatların en uç noktalarına gidip gelen; zaman zaman cesur, kararlı ve kalender ama ekseriya vehimli, aciz, korkak, bedbin ve daha çok melankolik bir 'ben' şairi çıkar." der.

**Bu parçanın anlatımında aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangilerine başvurulmuştur?**

- A) Karşılaştırma - Tanık gösterme  
B) Karşılaştırma - Örnekleme  
C) Tanık Gösterme - Benzetme  
D) Tanımlama - Benzetme  
E) Somutlama - Sayısal verilerden yararlanma

16. İki kişi, iki kavram, iki olay, iki durum, iki topluluk arasında olabileceği gibi bir kahramanın içinde yaşattığı iki düşünce arasında da olabilir. Söz gelişi iyi ile kötü, yoksul ile zengin, hayal ile gerçek, idealist ile bir amacı olmayan kişiler kendi özelliklerinden dolayı hikâyelerde karşı karşıya gelirler.

**Bu parçada aşağıdakilerin hangisinden söz edilmektedir?**

- A) Üslup B) Tema C) Bakış açısı  
D) Olay örgüsü E) Çatışma

17. İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklerden biri açıklıktır. Açık bir anlatımda herhangi bir belirsizliğe, kuşkuyla yol açacak ifadeye yer verilmez.

**Buna göre,**

- I. Bu masa eskisi kadar sağlam değil.  
II. Böreğinin tarifini kimseye vermez.  
III. Arkadaşımın bahçesi âdeta bir çiçek bahçesi.  
IV. Canım Ege! Elbette sen denizlerin sultanısın.  
V. Afişler üç beş günde bir değiştirilirdi.

**yargılarının hangilerinde anlatımda açıklık ilkesine uyulmamıştır?**

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) III ve V E) IV ve V

18. Ayrı, her şeyden, herkesten ayrı ve uzak kalmak; sadece kendisini dinlemek, yalnız kendi düşünebileceği gibi düşünmek istiyordu. O nedenle sakız gibi çiğnenmiş sözlerden, bir dua kadar çok yinelenmiş yeni fikirlerden eser kalmayan, hiçliğin ve güzelliğin hüküm sürdüğü bu çöle gelmişti.

**Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki altı çizili sözlerden herhangi birinin açıklaması değildir?**

- A) Bir şeyi kaybetmek B) Yalnız, sakın kalmak  
C) Hiçbir belirti olmamak D) Etkisi devam etmek  
E) Sık sık tekrarlanıp durmak

19.

I. Ömer Seyfettin, Orhan Kemal, Haldun Taner ve Bilge Karasu gibi isimler modern hikâyeciliğin edebiyatımızdaki başarılı temsilcilerinden birkaçıdır.

II. Hikâyelerde duygulandırmak ve heyecandırmaktan çok, düşündürmek esastır.

III. Modern hikâyenin ortaya çıkmasında realizm akımı etkili olmuştur.

IV. Hikâye; kişiler, olay örgüsü, çatışma, konu, tema, anlatıcı ve bakış açısı gibi unsurlardan oluşur.

V. Hikâyeler; mektup, günlük, anı, gezi yazısı biçiminde kurgulanabilir.

**Numaralanmış cümlelerin hangisinde hikâye türü ile ilgili yanlış bir bilgi verilmiştir?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

20. İstanbul'u ilk gördüğünde bütün Anadolu çocukları gibi şaşırıp kaldı. Kat kat yapılar ve bunca insan. Yakında bu şehir denize batır diye düşündü. Öyle ya bunca ağırlığı ufacak kara parçası nasıl çeker? Ne yana baksan deniz. Hele Sarayburnu'nda öyle yüksek yapılar, öyle kalın duvarlar var ki bayağı korktu. "Bunları yapan ustalar denizi hiç düşünmemişler." dedi Mehmet kendi kendine. "Hep buraya yapacağınıza biraz da bizim oralara yapsanıza hey ustalar!"

**Bu parçada aşağıdakilerden hangisi belirgin değildir?**

- A) Mekân B) Zaman C) Kişi  
D) Olay/Durum E) Anlatıcı

**NOT:** Her soru 5 puandır. Süre 40 dakikadır. Başarılar...  
Zeki DOĞAN – [www.sosyalciniz.net](http://www.sosyalciniz.net)